

Kedves Testvérek!

A tanítványok odamentek Jézushoz, és hírt adtak olyan személyekről, akik – most az egyszerűség kedvéért így fogalmaznám – az emberek elvesztek valamilyen szerencsétlenségben, valamilyen drámai élethelyzetben. Jézusnak erre az a válasza, hogy: „Hát, azt gondoljátok, hogy ők bármivel is rosszabbak voltak a szó alapvető értelmében, mint bármelyikünk?” Arról beszél, hogy „Akkor tehát tartsatok bűnbánatot!”. Erről szeretnék beszélni, hogyan tarthatunk bűnbánatot úgy, ahogy Jézus hirdette és kéri ma is tőlünk.

A bűnbánat tartásakor figyeljünk a következőkre. Az első lépés, hogy van valamilyen bűn, vagy valami mulasztás. A második lépés, hogy a bűnt követi valamilyen büntudat. A harmadik lépés, hogy megjelenik a bűnbánat. A negyedik lépés, hogy a bűnbánat nyomán megfogalmazódik a bűn bevallása. A bűn bevallásra érkezik egy válasz, ez pedig a bűnbocsánat, a feloldozás, bűn megbocsátása. A folyamat még ezzel nem ér véget, mert a bűnbocsánat után a következő lépés a jóvátétel. A jóvátétel után pedig, mondjuk, hogy egy keresztény nyelvhasználatot használjak, a jóvátétel után következik a Jézus kérte megtérés. Vagyis abban a helyzetben igyekszem másképpen élni és másmilyen lenni.

Ezért arról szeretnék most beszélni, hogy melyek azok a helyzetek, amelyekben el tudunk veszni, és ez a folyamat a bűntől, mondjuk akár így a megtérésig valahol elakadhat, ott elveszhetünk. Ezért a folyamat nem tud végigmenni. Hogy fölismerjük és beismerjük, hogy ennek a folyamatnak az összefüggésében valahol megakadtam, elvesztem, és kérem, Jézust találjon rám, találjon engem meg, segítsen, mert elvesztem. Nézzük akkor ezeket a helyzeteket, ezeket a tényezőket, ahol el tudunk veszni!

Az első gondolat akkor így szól, hogy el tudunk veszni, amikor az energiáinkat arra fordítjuk, hogy az önmagunkról alkotott pozitív képet, a pozitív énképet a valósággal szemben is meg akarjuk tartani. Vagyis nem arra törekszem, hogy igaz legyek, hanem igaznak lássanak. Nem arra törekszem, hogy jó legyek, vagy helyesen éljek, hanem arra törekszem, hogy a jó képet mutassam. Azt elhiggyék, hogy én igaz vagyok jó vagyok. Tehát amikor a pozitív énképet igyekszem fönntartani kifelé és befelé, ahelyett, hogy pozitív életet élnek.

A második elveszési lehetőségünk, amikor másokat hibáztatunk, másokra figyelünk, másokkal törődünk, mások hibáit, bűneit, hiányosságait emeljük föl, és ez kitölt bennünket, ebben teljesen el tudunk veszni. Amikor esetleg lenne egy lehetőség, hogy fölismerjük a saját elveszettségünket, hát ez annyira nevetségesen kicsinek tűnik mások gyöngeségéhez képest; föl sem tűnik. Mint gyóntató pap, abban tudom megragadni, mikor jön valaki úgynevezett bűnbánattartásra, és a számára azt jelenti, hogy elmondja, hogy mások hogyan bántak vele rosszul, és ezt ő nagyon bánja. Saját bűnei pedig nincsenek. Meg kellene térni!

A harmadik az így szól: Amikor a felelősségünket áthárítjuk, mégpedig esetleg arra hivatkozva, mert mások sokkal nagyobb és több felelősséggel rendelkeznek egy-egy helyzet kialakulásáért. Hát akkor ahhoz képest ugyan miért kellene nekem a saját felelősségemmel foglalkozni? Történészek és szakértők azt mondják, hogy a Harmadik Birodalomban, vagy a kommunizmusban, hogy az a rengeteg embertelenség meg tudott történni, annak az egyik kulcsa az volt, hogy fölülről lefelé mindig azok, akik a legvezetőbb helyzetben voltak, lefelé mindig azt mondták: „a felelősséget én vállalom.” Te ezt tedd meg, mert ez a parancs. Ezt úgy mondhatjuk rendszerszintű hiba, egy élő rendszer működésének rendszerszintű hibája. És ha valaki elhiszi, hogy valaki fölötte azt mondhatja: „A felelősséget száz százalékgig én vállalom, és neked már nincs.”, máris elveszett. Elfelejt, hogy fölötte, fölöttük, ott van Jézus Krisztus!

A következő lehetőségünk az, amikor ösztönösen és tudattalanul átadjuk magunkat egyébként az ösztönös és tudattalan énvédő mechanizmusoknak. Az emberi lélek nagyon dolgozik értünk. Azt akarja, hogy mi ne szenvedjünk, próbál minket ettől megkímélni. Márpedig kétségkívül, mikor oda kell állnom magam elé, vagy Jézus Krisztus elé, és azt mondani, hogy valamit nem tettem jól. Ha nekem egészséges a lelkem, szenvedéssel fog járni. A lelkem nagyon kedvesen, megpróbál engem ettől a szenvedéstől megkímélni. Ami még a gyónási folyamatot is annyira meg tudja nehezíteni sokaknál, mert mondjuk elmenni, gyónni és bűnbánatot tartani, mert az esetleg tényleg szenvedéssel járhat.

A következő, amikor valaki a szándékos vakság világába lép, ez azt jelenti, hogy már lett egy fölismerésem, és belátásom valamiről, hogy ezt nem tettem jól, de utána igyekszem ezt figyelmen kívül hagyni. Valójában tudom, valójában értem, már megvolt az a világos és szabad fölismerésem és belátásom, hogy ez nem volt jó, de utána ezt figyelmen kívül hagyom Isten törvényét.

A következő lehetőségünk, amikor így is mondhatnám, engedjük, hogy a lelkiismeretünk tévesen működjön. A lelkiismeretünk nem egy az egyben Isten szava a lélekben. Az emberi lelkiismeret többé-kevésbé működik csak jól. Ezért a II. Vatikáni Zsinatnak két nagyon fontos kijelentése van. Az egyik: az ember a lelkiismerete alapján üdvözülni. Mert hát mégiscsak az egy olyan belső hang, amire az ember joggal hagyatkozik és hivatkozik. De ez a mondatnak csak az egyik fele, mert akkor mondhatjuk azt, hogy énnekem elégséges a lelkiismeretem alapján élni, mint valami belső fórum, ami előtt megállok, és megmondja, mi a jó és mi a rossz,

ha folyamatosan fejlesztem a lelkiismeretemet, és felelősséget vállalok a saját lelkiismeretem működéséért. Ezért föl vagyunk szólítva a lelkiismeretünk fejlesztésére, Jézusi tanításhoz igazításra, vajon megteesszük-e?

A következő lehetőségünk az, amikor rácsodálkozunk arra, hogy van bennünk egy egészséges rész, ez az egészséges rész talán most itt ül és hallgatja ezt a beszédet, de van bennünk egy sérült rész is, és az a drámai, hogyha a sérült lélek részünk veszi át bennünk az irányítást, a sebzett énrészeinknek mindig sokkal gyöngébb az erkölcsi nívója, mint az egészséges részünknek. Ezért nagyon fontos fölismernünk a sérült részeinknek a működését, mert ők sokkal, gyöngébb erkölcsiséggel rendelkeznek, mint egyébként a bennünk élő, eleven, egészséges személyiség részeink.

A következő ilyen lehetőségünk az énközpontúságban ahol elveszhetünk. Az énközpontúság nem egyenlő az önzéssel. Az énközpontúságnak nagyjából, ha lehetne egy alapmondatát kimondani, az így szól: A lényeg, hogy én mindig jól járjak. Lehet, hogy én nem vagyok éppen önző, de azért a nagyon alapvetően fontos, hogy én jól járjak. És mondjuk az önzetlen embernek mi az alapmotívuma? Hogy hát azért eldöntöm, hogy lehet, hogy most nekem sokkal nagyobb örömet okoz, hogyha te jársz jól, mégpedig azért, mert lehet, hogy nekem most fontosabb, hogy te jársz jól, mert ez most egy olyan helyzet, hogy akkor én is jól járok!

A következő ilyen lehetőség az, amikor a lélektani megközelítést abszolutizáljuk. Minden egyes tettünket, mulasztásunkat, magatartásunkat átgondoljuk és megértjük, és látjuk a hátterét és az okokat, és egészen odáig tudunk eljutni, hogy az erkölcsi megfontolásokat tökéletesen figyelmen kívül hagyjuk. Mintha csak lelki törvények lennének a világon, hogy erkölcsi megfontolás, jó és rossz nem is létezne, mintha evangéliumot elfelednénk, mert mindent fölold a lélektani megközelítés.

A következő, amikor van számunkra valami nagyon fontos családi kötődésünk, mondjuk a szüleinkhez, vagy a nagyszüleinkhez, és a családi kötődésünk miatt van egy komoly lojalitásunk valamelyik családtagunk felé, akitől megtanuljuk azt, hogy mi jó és mi rossz, mi helyes és helytelen. Csakhogy ők nemcsak jó dolgokat tesznek, hanem rossz dolgokat is. De mi a lojalitásunk miatt, mert szeretjük aput, vagy szeretjük anyát, vagy szeretjük a nagyszüleinket, akik bűnöket is elkövettek, a lojalitásunk miatt, mert fontos a családi kötődés fenntartása, emiatt azt is magunkhoz vesszük és elfogadjuk és helyesnek tudjuk látni, amit a szüleink vagy nagyszüleink nem tettek helyesen, mégpedig azért, hogy idebent is a kapcsolatunkat velük fönnt tudjuk tartani.

Ez nem csak egyéni és családi szinten lehet így, hanem társadalmi szinten is, ha azt mondjuk egy élő rendszerben: „De hát volt abban jó is.” Attól kezdve, mert a rossz a jóval együtt érkezett, nagyon sok rosszat törvényesíthetünk magunkban, és mondhatjuk azt, hogy: „Jó, hát azért a gyarlóság elfogadható, mert jóval együtt érkezett.” Úgy mondja ezt a szakirodalom, kettősségben kapjuk a jót a rosszal együtt, a rossz elfogadhatóvá lehet bennünk.

Aztán olyan is van, hogy elveszünk a tömegben. A tömeglélektan alapvető fölismerése, hogy a tömegben az egyes ember erkölcsisége nagyon gyöngévé válhat, és nem azért, mert a tömeg bennünket fenyegetne, hanem azért, mert a tömegben sokkal nehezebben érik el sokan a saját személyes lelkiismeretüket, mikor mellettük zúg a tömeg? Karinthynak az a gyönyörű novellája, a Barabbás. Mikor Pilátus fölteszi a kérdést: „Kit bocsássak el, Jézust, vagy Barabbást?”, s azt mondja az író, egyenként mindenki azt kiáltotta: „Jézust.”, de a tömeg együtt mégis így szólt: „Barabbást.”

A következő, érdemes megkülönböztetnünk az istenfélelmet az Istentől való félelemtől. Nagyon sokan a szó jó értelmében nem istenfélők, hanem félnek Istentől. Az Istentől való félelem bezárttá teszi őket és nem engedi működni azt a sok jót, ami ott lenne bennük. Nem véletlen, hogyha Jézusnak van szava, amit mindig elmond az elejétől a föltámadás legutolsó pillanatáig, hogy „Ne féljete!” És amikor Jézus azt mondja, ne féljete, azt Isten mondja. Ezért különböztessük meg az istenfélelmet az Istentől való félelemtől.

S akkor az utolsó gondolat, itt a szent évben, hogy amikor valakinek az irgalmasságról, a megbocsájtásról vagy a szeretetről nincsen tapasztalata, vagy nagyon kevés. Olyan megrendülten olvastam egy beszámolót egy észak-koreai menekülttől, aki most azt már nem tudom, hogyan keveredett onnan ki, és elmondta, hogy ő sok-sok évet élt ott egy táborban, s a következő mondatot mondta: „Mi ott, a táborban nem ismertük a szeretetet. Én azt, hogy egyáltalán van szeretet, azt később ismertem meg.”

Ugye, miről beszél Jézus? Azt mondja: „Hát ti is elvesztek, vagy elveszíthetitek magatokat, ti is elveszetté válhattok.” És a mai evangélium fölszólít bennünket arra, hogy álljunk neki és keressük meg magunkat, hogy keressük meg magunkat, hogy az összes olyan részünket, ami elveszett, keressük meg. Azért merhetjük megkeresni az összes elveszett részünket, mert tudjuk, hogy erre Jézus Krisztus bátorít bennünket, aki azt mondja: „Azért jöttem, hogy megkeressem az elveszettet. És azért jöttem, hogyha megkerestem az elveszettet, akkor megtalálva örüljek neki és életre vezessem.” Velünk akar örülni, de mi alkalmassá tesszük-e magunkat, hogy bennünk is öröm legyen Jézus Krisztussal. Amen.